

EL TEMPS, amb l'assessorament de l'assagista Gustau Muñoz, ha demanat l'opinió de sis prestigiosos filòsofs, politòlegs i economistes reconeguts internacionalment, que expressen llur visió sobre les relacions entre l'ètica i la política.

Una democràcia pot arribar a funcionar sense un compromís ètic de comportament correcte per part dels agents socials i polítics?

Humilitat i democràcia

La relació entre ètica i democràcia és un vell debat filosòfic que avui dia ha quedat una mica bandejat, i no perquè no hi hagi l'opinió generalitzada que la democràcia representa el pluralisme ètic. A la democràcia, entesa com l'autogovern de persones iguals, hom li presumeix una incompatibilitat amb tot intent de vestir els ciutadans amb sistemes ètics de talla única, com ara la nació i l'estat, o bé la història, el cristianisme, el mercat o Déu.

El raonament sembla perfectament raonable. Però no suposa, des d'un punt de vista filosòfic, que la democràcia en si mateixa sigui èticament perfecta, que estigui per sobre d'uns altres conceptes ètics o que sigui una necessària, superior i no negociable "fe comuna", en paraules de John Dewey. No és cert que la democràcia està maleïda per un doble estàndard? Per ventura els discursos i les accions de George W. Bush no demostren que la democràcia és una hipocresia? No tenia dues cares també l'infame pastor protestant que al sermó dominical predicava que la pau a l'Orient Mitjà només arribaria quan els jueus i musulmans creguessin en Jesucrist?

La universalitat de la democràcia, l'aplicabilitat en qualsevol indret del món, està en el compromís amb la *pluriversalitat*. La democràcia representa la protecció de la gent i del seu entorn contra falsos *principis bàsics*, l'arrogància de les *grans ideologies* i de les seves pretensions de poder. La democràcia no és un *principi bàsic*. Re-

John Keane

Polítòleg. Catedràtic de teoria política a la Universitat de Sydney (Austràlia).
Director del grup de recerca Sydney Democracy Initiative

presenta la defensa contra la pompositat dels principis universals, incloses les figuracions de la democràcia liberal i de la democràcia occidental. La clau ètica de la democràcia és la humilitat i, per tant, continua sostenint-se quan es confronta amb la provocativa pregunta, proposada per l'escriptor turc Orhan Pamuk a *Snow*, si les democràcies particulars poden enfortir formes rivals de democràcia creades

per gent que no la vol. Per a molts demòcrates, aquesta pregunta, escenificada per l'elecció d'un govern de Hamàs a Palestina o bé pels recents esdeveniments a Tunísia i a Egipte, és com un tret engegat enmig d'una obra de teatre, un crit enmig d'una pregària. I no ho hauria de ser.

La democràcia és capdavantera en virtuts vitals com ara la tolerància, el civisme, el respecte per la legalitat i la no-violència. La democràcia abraça el pluralisme institucional i una varietat de mecanismes que exigeixen la responsabilitat pública i que assegurin que decisions equivocades o forassenyades es puguin prevenir. La democràcia persegueix la humilitat, afavoreix la igualtat al poder i es manté oposada a la manipulació, al control i al govern violent. Això no és perquè la democràcia sigui veritable i correcta. És més aviat perquè la democràcia és el rival dels poderosos, sobretot quan llur ambició pel poder es fonamenta en la convicció que la veritat està de part seva.

Uns soldats controlen uns ciutadans egipcis que es manifesten contra el president Hosni Mubàrak, al Caire, el mes d'abril passat.